

Det er en tragedie om arkitektene kun blir lydige oppdragstakere. Vi har for få selvstendige stemmer, sier Peter Butenschön. Nå er han ute med boka «Husimellom».

går i en positiv retning, men det utspiller seg fremdeles en kamp mot ekspressiv rikdom og en «er'e så fali»-holdning. Kampen tas i mange kommuner nå, men det går langsomt. Vi må argumentere for at arkitektur er en viktig sak, at det blir satt på agendaen, og insistere på at myndighetene er konsekvente. At det ikke drives sykehusutbygging på store, øde tomter milevis fra folk, for eksempel.

– Det er fristende å spørre deg om hvilke prosjekter eller bygg som oppsummerer Norge per 2018?

– Det er vanskelig å tegne et samlet bilde. Jeg synes tiden preges av kontraster, fra sterke bidrag til en ansvarlig løsning av miljøproblemer på den ene siden, til unødvendig arrogante bygg. Forus utenfor Stavanger er et område der det har båret avsted i helt feil retning, med preglose, nye bygninger som ligger der som store bokser. Et bevis på et samfunn som har gått av hengslene. Et annet eksempel er Statoil på Fornebu, et helt unødvendig arrogant bygg. Et byggverk som ikke bryr seg om omgivelsene, sier han.

«Hotellprosjektet Seilet i Molde er harryarkitektur, et symptom på mindreverdighetskompleks og manglende potens.» Slik beskrev Butenschön Kjell Inge Røkkes hotellplaner i

hjembyen i 2001 til Dagbladet. Røkkes nye prosjekt i høyden, det 200 meter høye «Det store blå» på Fornebu, levnes ikke noen større ære fra en kvass kritiker.

– Først og fremst er det en miljømessig katastrofe. Bygget vil dominere et stort landskapsrom, så jeg antar at Bærum kommune har vett nok til å takke nei. Røkke bruker verdenshavene som et påskudd her, og bygget blir solgt inn på feil premisser.

HUS SOM FORTELLER

Husets historie står sentralt i Butenschøns fortelling om norsk arkitektur. Bygninger som kulturbaerere og historiefortellere. «De knytter oss til handlinger og til historie, til politiske prioriteringer og maktutøvelse. Hus kan ikke velges bort,» skriver han i bokens etterord.

– Et hus forteller en historie. Kirketårnet var høyt fordi det var viktig og ville strebe mot himmelen, ikke fordi kirkebyggeren var rik. I den forstand er jeg nok en tradisjonell urbanist. Hus skal uttrykke en betydning.

Grunnleggeren av Institutt for byutvikling, IN'BY, ser på nettopp byutvikling som sin viktigste kampsak gjennom over 40 år i arkitektens tjeneste:

– Det å få aksept for at god byutvikling kan skje i et samspill mellom det offentlige og private, men at det er en vesentlig forskjell på eiendomsutvikling og byutvikling, har stått sentralt. Byplanlegging er et felles anliggende for hele samfunnet, men har dessverre hatt svake faglige tradisjoner i norsk arkitektur. Dette er i ferd med å endre seg, og de siste ti-årene ser man en betydelig utvikling i kompetansen til norske arkitekter.

– Byutvikling har også blitt en het potet i den offentlige debatten. Det er mange stemmer og dystre scenarioer som det snakkes høyt og lenge om. Finnes det egentlig noe slikt som en perfekt by?

– Nei, det finnes ikke. Byer er dynamiske, konfliktfylte og kontrastfulle, de er utfordrende og samtidig arenaer for enorm kreativitet. Byer må inneholde alle samfunnets kontraster, eller så blir det Disneyland. New urbanism er en bevegelse som prøver å lage det perfekte byrom, men det blir fort kitsch. Det er prosessen og viljen til å overskride det ordinære som bringer oss fremover, sier han engasjert.

Vi kikker utover den store plassen fremfor oss. Samlingsplassen for hagebyens stadig mer privilegerte innbyggere og deres ettertraktede småhus. I boken konkluderer han med at Hagebyen på Ullevål ble for kostbart som sosialt boligprosjekt, men mer enn vellykket som arkitektonisk prosjekt.

– Det er en målestokk på bebyggelsen og et forhold mellom hus, hage og vei som er høyst menneskelig her. Og norske arkitekter kan bygge samme kvalitet i dag. Jensen & Skodvin, Lund Hagem og mange andre har fått det til. Niels Torp har også gjort det. Det er fullt mulig, men det må villes, sier han ut i den kalde høstluften.

– Som en tydelig stemme i den norske arkitekturdebatten: Kan man se sammenheng mellom norsk arkitekturkritikk og arkitekturen i dag? Spor av et levende fagmiljø? Hvor har det blitt av de spisse formuleringene og visjonære tankene du skriver om?

– Med Odd Brochmann og Edvard Heiberg-generasjonen hadde man klare synspunkter, mens nå kappes arkitektene om å få oppdrag der det er viktigere hva byggherrene mener, enn hva arkitektene synes. Derfor er det viktig at vi har selvstendig produksjon av kritikk

«Ønsket om enkelhet preger Norge mer enn andre land, og det tror jeg er viktig å holde fast ved.»

Peter Butenschön

«Vi må alle ut og slåss for god arkitektur i samfunnet. Ingen kunstform er i nærheten av å påvirke oss like mye.»

Peter Butenschön

gjennom skolene, fagbladene og dagspressen. Det er en tragedie om arkitektene kun blir lydige oppdragstakere, sier han, men legger advarende til:

– Vi er en liten yrkesgruppe, og det er en farlig illusjon å tro at man kan forme samfunnet alene. Derfor er det tverrfaglige engasjementet blitt viktigere. Vi må alle ut å slåss for god arkitektur i samfunnet. Ingen kunstform er i nærheten av å påvirke oss like mye.

MÅ BEHOLDE DET RUFSETE

Butenschön virker glad for å skrive bøker, eller, som han siterer Winston Churchill på: *I hate writing. But I love having written.*

– Arkitekter er ikke så glade i å lese bøker, vet du. De vil helst se på bildene.

– Ja, hvordan har kravet til norsk arkitekturformidling forandret seg?

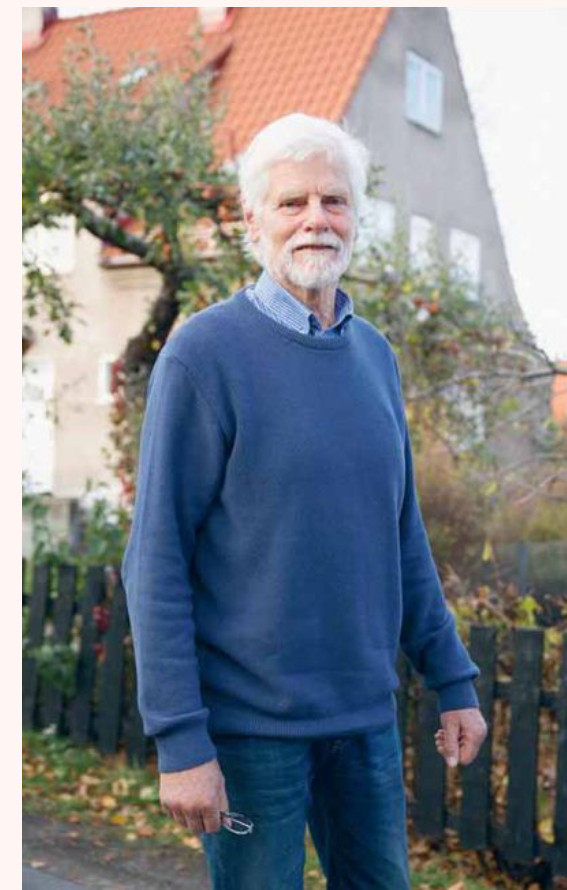
– Det er en stor utfordring. Ta for eksempel Oslo Arkitekturtriennale (OAT). Er det en triennale for arkitekter, eller er den for folk flest, for en interessert offentlighet? Jeg er spørrende til OATs prosjekt, foredraget med Peter Buchanan her om dagen var ganske utilgjengelig. Arkitektur må knyttes til hverdagen, det folk opplever i det daglige. Jeg jobber selv som kurator for biennalen i Kraków, og vi har de samme utfordringene med hvordan man skal gjøre arkitekturen vesentlig.

– Er det ikke slitsomt å måtte fortelle folk flest at de må ha en smak?

– Som vi sa i Norsk Form, bør smak og behag diskuteres intenst, men man trenger ikke bli enige. Mitt mål har vel vært å bidra med noe kunnskap og en høyere temperatur på debatten, ikke komme med noen fasit.

Peter Butenschön saler opp sykkel og trekker igjen boblejakken. Vinteren er på vei gjennom alléene her oppe. Vi ber ham myse inn i fremtiden:

– Jeg tror at hvis norske arkitektkontor kan unngå å bli kjøpt opp og ivareta et litt rufsete særpreg, gjerne i nokså liten skala, så har vi en fremtid. Vi ser at vi får gjennomslag ute i verden med ukonvensjonelle og ærlige løsninger i en menneskelig skala. Jeg tror en slik type arkitektur vil bli enda mer etterspurt i en verden i miljøkrise.

– Arkitektur må knyttes til hverdagen, det folk opplever til det daglige mener Peter Butenschön, for anledningen avbildet i Ullevål hageby.